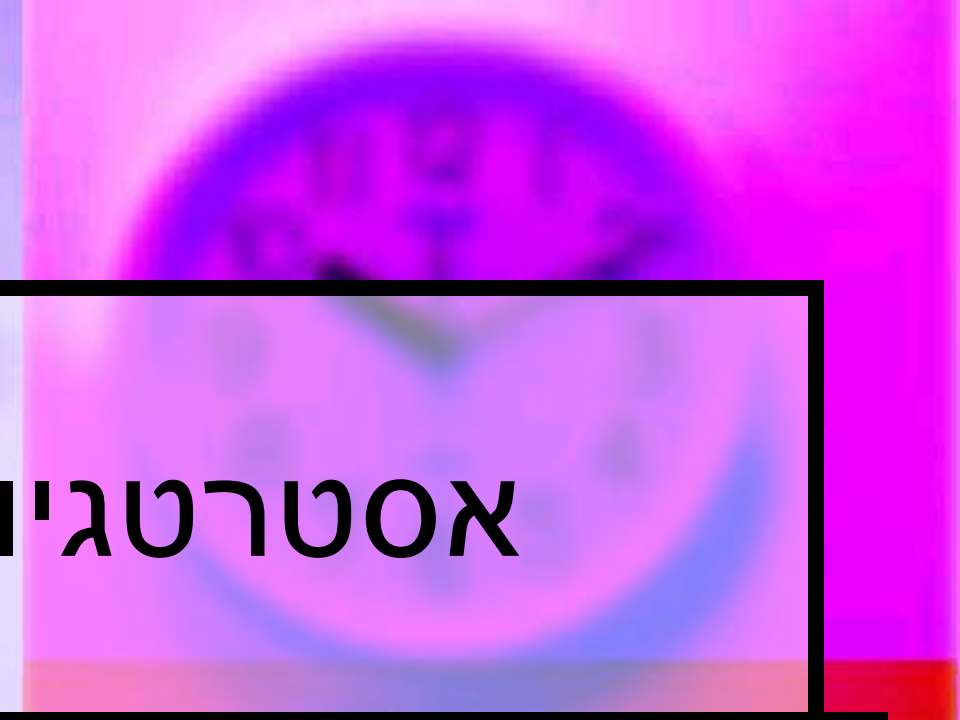
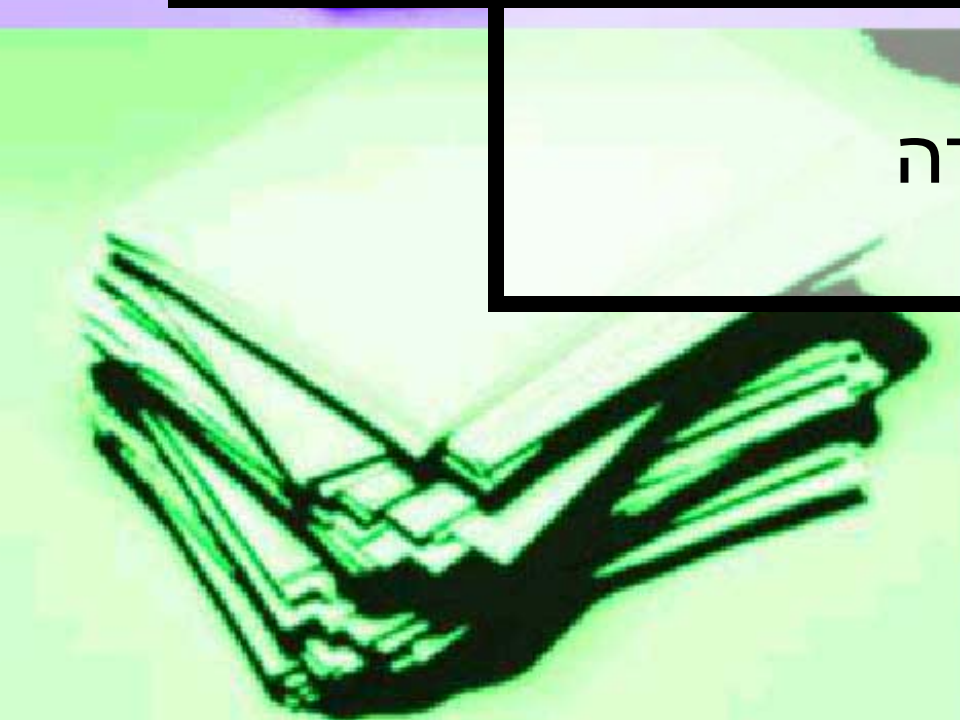

אסטרטגיות למידה

מאת האני זיאדה

סדנא בנושא הבנת הנקרא ופיצוח שאלות

תוכנית:

- אסטרטגיות להבנת הנקרא
- אסטרטגיות לפיצוח שאלות
- צפייה בסרט
- טיפים בנושאים שונים

מדוע ללמד אסטרטגיות למידה?

- אם נבדוק את אחוז התלמידים המצליחים בלימודים בקרב האוכלוסייה, מול אחוז הלא מצליחים, מתבקשת לה המסקנה הטבעית: לו עסקנו יותר בהוראה ובהקניית כלי למידה, במקום לצפות ליצירתיות מסוג זה אצל תלמידינו, היה אחוז התלמידים המצליחים בלימודים, בקרב האוכלוסייה, גבוה לעין שיעור.

מיומנויות ואסטרטגיות למידה

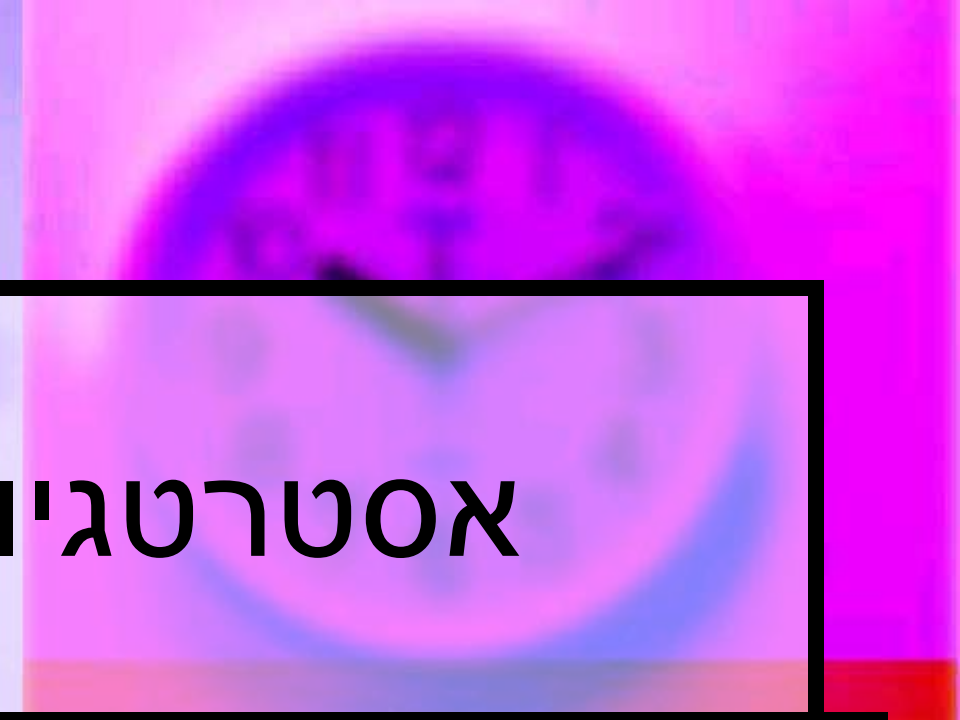
- מיומנויות למידה הן שלב של מודעות גבוהה לכל פרט בתהליך הלמידה (למשל, לימוד נהיגה).
- אסטרטגית למידה היא היכולת להשתמש במספר מיומנויות למידה בעת אחת, באופן אוטומטי, תוך הפעלת שיקול דעת מהיר ותת מודע באילו מיומנויות עלינו לבחור על מנת להשיג את המטרה הניצבת בפנינו.

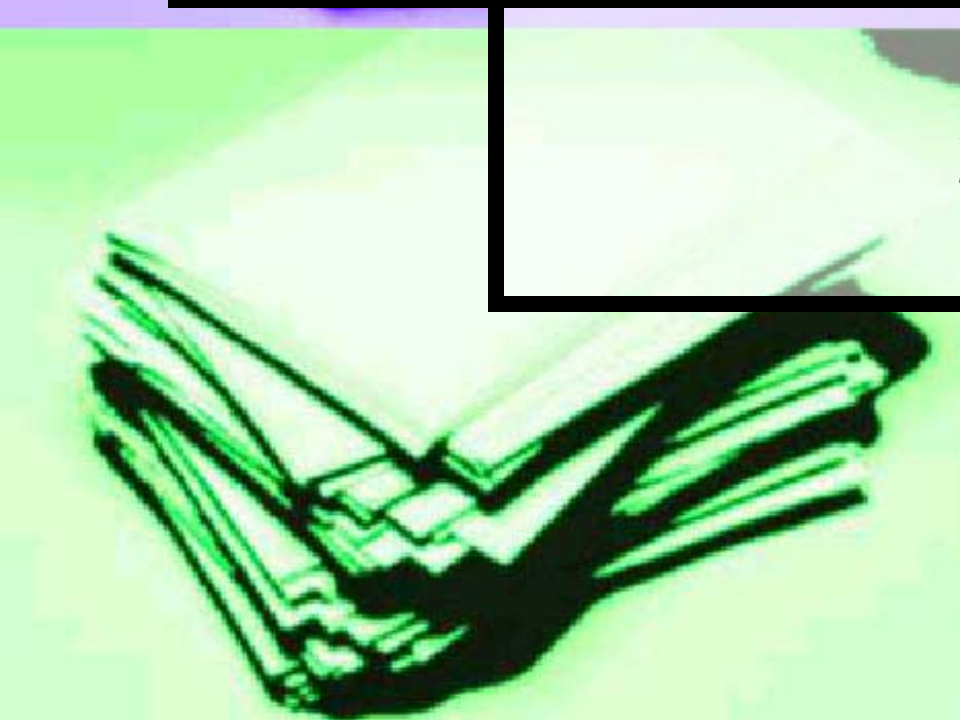
מודל של שיעור

- חלק ראשון: מבוא/פתיח
כולל הצגה של תוכנית שיעור והנושאים
שיילמדו במסגרת השיעור.
- חלק שני: גוף השיעור
הוראה, הפעלה, שימוש בעזרים
טכנולוגיים, למידה פעילה ולמידה רב
חושית.
- חלק אחרון: בחינת הידע של
התלמידים בנוגע לחומר שנלמד באותו
שיעור.

אסטרטגיות למידה

הבנת הנקרא

הקורא המיומן והקורא הבלתי מיומן

הקורא המיומן

- לפני הקריאה:

מודע לאפיוני
הטקסט, מארגן
לעצמו את הידע
הקודם הרלוונטי
לנושא

- במהלך הקריאה

מרכז את תשומת
ליבו במשימת
הקריאה שלפניו.

הקורא הבלתי מיומן

- לפני הקריאה:

מתחיל לקרוא מבלי
לחשוב על מאפייני
הטקסט, אינו מגייס
ידע קודם לקידום
הבנתו.

- במהלך הקריאה:

קורא וקורא ואינו
יודע אם הבין

הבנת הנקרא

הקורא הבלתי מיומן

• אחרי הקריאה:

אינו יודע מה קרא, אינו יכול להצביע על העיקר ועל הטפל. אינו מסוגל לסכם או לזכור את הנלמד.

הקורא המיומן

■ אחרי הקריאה:

מסכם את הנקרא באמצעי ארגון מידע שונים כתיבת תמצית, סיכום ומיפוי של המידע.

בנוסף, מבקר את המידע שקרא על פי אמות מידה תקפות (האם אני מסכים, דוחה או מתנגד).

הבנת הנקרא

פעולות טרום
קריאה

קריאת השאלות

התייחסות לרמזי
הטקסט

קריאת כותרות

קריאת כותרת וכותרת משנה

- בדקו מה אתם יודעים על הנושא
- שאלו שאלות על הכותרת- על מי ועל מה מדובר? מדוע? איזה? כמה? היכן? מתי? וכדומה.
- בדקו איזה סוג כותרת לפניכם (פיקנטית, עניינית/אינפורמטיבית או נוקטת עמדה).
- שערו השערות לגבי הנאמר בטקסט.
- קראו את השאלות המצורפות (מרמזות על תוכן המאמר).

לשם מה צריך לבצע פעולות טרום קריאה?

קראו את הקטע הבא:

"התהליך לגמרי פשוט. תחילה, עליך לסדר את הפרטים לקבוצות נפרדות. כמובן ייתכן שקבוצה אחת תספיק. תלוי בכמות שעליך לעשות. חשוב מאוד לא להעמיס יותר מדי. עדיף לעשות מעט מידי פעם אחת מאשר הרבה בפעם אחת. מהר מאוד הדבר נעשה לחלק מהחיים. אחרי שהתהליך נגמר, שוב אתה מסדר פריטים לקבוצות קטנות ואח"כ שם אותם במקומם הנכון. ניתן כמובן להשתמש בהם שוב והתהליך מתחיל מחדש. בכל אופן, זה חלק מהחיים".

כותרת הקטע

כיצד מכבסים???

פעולות טרום קריאה מסייעות לקורא להעלות
ידע עולם קודם אשר משפר את היכולת
ללמוד, לזכור ולהפנים חומר.

קריאה מרפרפת

קריאה
מרפרפת

איתור
מילות
קישור

קריאת
הפסקה
האחרונה

קריאת
הפסקה
הראשונה

קריאה מרפרפת

- קראו פסקה ראשונה, אחרונה וסמנו משפט ראשון של כל פסקה בקטע
- נסחו את עיקר המידע שניתן להפיק מפסקאות אלה.
- בדקו האם המידע החדש שהפקתם מאשש או מפריך את ההשערות שרשמתם.
- אתרו מילות קישור וסמנו אותן בעיגול. בדקו מה הוא היחס בין הפסקאות (סיבה, תוצאה, בעיה ופתרון, עימות והשוואה וכדומה).
- שערו מה יהיה מבנה הטקסט (רצף כרונולוגי, סיבה ותוצאה, בעיה ופתרון, עימות והשוואה).

קריאה מעמיקה

קריאה
מעמיקה

ניסוח בקצרה
של תוכן
הקטע

רישום
רעיון מרכזי
של כל פסקה

קריאה
של כל
פסקה בנפרד

הבנת הנקרא במקצועות הטכנולוגיים

פעולות טרום קריאה:

- קריאת הכותרת: " התפשטות בחום "
- שערן מה יהיה כתוב בקטע בעל כותרת זו?

- חשבו על שאלות שניתן לגזור מתוך הכותרת

1. למה גורם החום?

2. אילו חומרים מתפשטים בחום?

3. איזה ניסוי ניתן לתכנן כדי להדגים התפשטות של חומרים בחום?

• אימות ההשערות עם הקטע המקורי.

הבנת הנקרא במקצועות טכנולוגיים

- במהלך הקריאה

במקצועות הטכנולוגיים נדרשים התלמידים
להבין תהליכים כגון: תהליכי ייצור.

לכן, חשוב לפתח מודעות להיררכיה

הגיונית של שלבים בעבודה כגון: צביעת
שיער או הרכבת מנוע.

במהלך הקריאה חשוב לשים לב:

- איתור וסימון מידע המתייחס לזמן וארגונו
ברצף נכון (רצף כרונולוגי)

הבנת הנקרא במקצועות טכנולוגיים

- איתור וסימון היגדים הקשורים **בזמן** (קודם, אח"כ),
רמזי הקשר נתונים (כדי, למרות, בעקבות),
היגדים מנוגדים (מנוע קר לעומת מנוע חם)
- **בסוף הקריאה:**
ארגון המידע בטבלאות, מפות וסכמות של תהליכים מרכזיים בטקסט.
- המללה בעל-פה של תהליכי העבודה והשלבים השונים אשר הופיעו בטקסט (חשוב ליישם גם בסדנאות!!!)
- השלמת קלוזים.

אסטרטגיות "לפיצוח שאלות"

"פיצוח שאלות"

"החשיבה מתחילה
בתמיהה"

(אריסטו)

"פיצוח" שאלות-מטרות

התלמיד:

- ילמד לשאול שאלות ברמות שונות
- ילמד לזהות שאלות ברמות שונות כדי להתאים להן תשובות.
- ישפר את ההישגים בבחינות

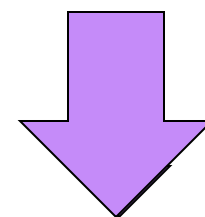
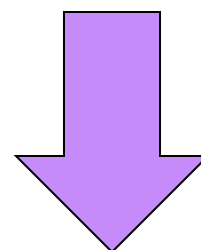
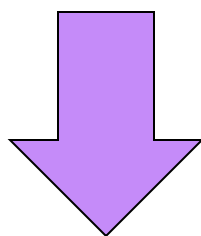
המורה:

- ילמד להבחין בין שאלות בשלב הלמידה ובשלב ההוראה
- ילמד לחבר שאלות טובות.
- ילמד לזהות קושי של תלמיד על פי שאלותיו ובהתאם להסביר מחדש.

מבנה של שאלה

מילת שאלה + עובדה + סימן שאלה

?

רצו האנשים להשיג

מה

?

תרם את הכסף

מי

השאלה קשה?

מתי תחשב
שאלה
לקשה?

כשיש בשאלה
מילת הוראה
וגם מילת
שאלה

כשמילות
ההוראה
אינן מוכרות

כשיש בשאלה
יותר מנושא
אחד

השאלה קשה? כיצד מתגברים ?

- אם השאלה ארוכה, חשוב לפרק אותה לשאלות קצרות, כך שבכל שאלה תהיה מילת שאלה/הוראה + נושא.

- אם המילים קשות צריך לנסות להחליפן במילים בעלות פירוש דומה המוכרות לנו. כתבו את השאלה עם המילים החדשות, המובנות והמוכרות- היעזרו במילון.

- למידה פורמאלית של פירוש מילות ההוראה.

- צובעים את מילת השאלה בצבע אחד, את מילת ההוראה צובעים בצבע אחר ואת העובדות בצבע נוסף (מתייחסים לשמות מספר למשל, 3 סיבות, 5 תוצאות).

סוגי שאלות

שאלות הבנה:

התשובות אינן

נמצאות בטקסט.

יש להפעיל חשיבה

והגיון על סמך

הכתוב.

התשובה =

עיון בטקסט + חשיבה

הגיונית

שאלות ידע:

התשובות נמצאות

בטקסט ולכן יש

למצוא אותן.

במהלך קריאה

מדויקת ניתן לזהות

את התשובה.

מילות ההוראה הדורשות תמיכה ברעיון

- הסבר ————— ← ■ כתיבה במילים אחרות של עניין נדון, פירוש.
- הוכח ————— ← ■ מתן הוכחות לאמירה/קביעה.
- נמק ————— ← ■ מתן סיבות, הסבר מדוע.
- בסס ————— ← ■ הבא הוכחות, נימוק, דוגמא.
- צטט ————— ← ■ ראיות מתוך הכתוב בליווי מרכאות.

כיצד ניתן להסביר?

קיימות מספר דרכים שבעזרתן ניתן להסביר:

- השוואה
- מילים נרדפות
- דימויים
- על דרך הניגוד
- באמצעות דוגמאות
- הגדרה

קבוצת מילים הדורשות מיון והבחנה בין עיקר לטפל

■ הבא רק את הנקודות
השונות ודון רק בשונה.

■ סדר את הדברים לפי
עיקרון מסוים.

■ ערוך השוואה על פי
קריטריונים להשוואה- ציין
שונה ודומה.

■ סכם בקצרה נקודות
עיקריות.

■ ערוך הקבלה בין משל
ונמשל.

■ הבחן ←

■ דרג ←

■ השווה ←

■ סכם ←

■ הקבל ←

קבוצת מילות הוראה הדורשות בתשובה פרשנות של הכתוב

■ פרש ← ■ הסבר את הכתוב במילים

אחרות תוך שמירה על
הקשר ורק על סמך מה
שכתוב בטקסט.

■ שכתב ← ■ כתוב במילים שלך את

עיקרי הדברים.

■ תאר ← ■ התיאור מובא בלשון כותב

התשובה. תיאור
פעולה/אירוע ללא ציון
סיבות או תוצאות.

קבוצת מילים הדורשות בתשובה סיבתיות למצב

■ מציאת גורמים למצב,
תהליך וכדומה.

■ יש לפרק את הנושא
למרכיבי: מקום,
חשיבות, תפקיד,
יתרונות, מגבלות,
מניעים ומאפיינים.

■ התייחס לטענה מכל
היבטיה: סיבות,
תוצאות, יתרונות,
חסרונות, מסקנות
ופתרונות.

■ מה הן הסיבות

■ נתח

■ דון

קצת טיפים לאסטרטגיות בתחומים שונים

- תכנון שיעור
- מטרת השיעור (איך, אני מתכוון להשיג אותה וכיצד לבדוק שהיא אכן הושגה- הסברים בעל-פה או בחנים).
- בחינות לעיתים קרובות- יתרון מבחינת יכולות עיבוד, זכירה ואפשרות למתן חיזוקים חיוביים.
- כתיבה והמללת שלבי עבודה.
- שימוש "בכרטיסי ניווט", בדפי נוסחאות "ובמילון" לכל מקצוע עם טרמינולוגיה רלוונטית.

קצת טיפים לאסטרטגיות בתחומים שונים

- למידה רב חושית הכוללת דוגמאות רבות, המחזה, עזרים טכנולוגיים (סרטים, מצגות), וקישור לחיי היומיום.
- שילוב של עבודה בקבוצות ובזוגות.
- לוודא הבנה של שאלות ושל הדרישות.
- לוודא המללה של תשובות ולדרוש הסברים מילוליים (תהליכי הפקה והסבר קשים).
- שימוש בתומכי זיכרון.

תודה על ההקשבה!!!